

УДК 334.012.64:330.341.1(477.7)

АНАЛІЗ ПРОГРАМ ПІДТРИМКИ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В АСПЕКТІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНСЬКОГО ПРИЧОРНОМОР'Я

ANALYSIS PROGRAM SUPPORT SMALL BUSINESS INNOVATION DEVELOPMENT IN ASPECT OF REGIONS UKRAINIAN BLACK SEA AREA.

Курносова А.В., Лазарева Є.В.
Angela Kurnosova, Evgeniea Lazareva

Розглянуто Програми розвитку малого підприємництва Українського Причорномор'я щодо відповідності їх структури й змісту нормативним документам та перспективам інноваційного розвитку регіонів. Запропоновано заходи з упорядкування структури й змісту Програм та вдосконалення державної підтримки малого підприємництва, соціально-економічної та інноваційної політики регіонів в контексті сталого розвитку України.

Постановка проблеми. Реалізація інноваційної моделі економічного розвитку належить до найголовніших пріоритетів внутрішньої політики України. Як свідчить досвід більшості економічно розвинених країн, успішна інноваційна діяльність держави значною мірою забезпечується ефективною системою малого підприємництва. Саме малі підприємницькі структури виступають основними ініціаторами технологічних та організаційно-управлінських нововведень, окрім того, вони відіграють ключову роль у формуванні конкурентного середовища, як необхідної передумови залучення приватного капіталу до інноваційних процесів. Успішне вирішення питань малого підприємництва має подвійний ефект: якщо держава створить сприятливі умови для забезпечення функціонування існуючих малих підприємницьких структур та безперешкодного входження нових претендентів до малого бізнесу, підприємницький потенціал здатний, по-перше, виступити потужним ресурсом у розв'язанні соціальних проблем (подолання безробіття, зниження соціальної напруженості), по-друге, сприятиме розвитку інноваційної складової економіки, наповненню бюджетів усіх рівнів, зміцненню добробуту та сталого розвитку регіонів і держави в цілому.

Аналіз публікацій і досліджень останніх років. Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми Тематикою підприємництва взагалі і малого в тому числі займається велика кількість фахівців: Абчук В. А., Андронік О.Л., Варналій З. С., Дутко Г. В., Маршене М., Фуркад К., Коротков Э. М., Литвин В.В. Мінаев З. С., Орлова О.В., Яцкевич І.В Панагушин В. П., Базаров Г. З., Беляков С. Г., Бекзех Л.П., Виссема Х., та інші. Вони вивчають різні аспекти цієї проблеми: економічні, галузеві, територіальні, інтеграційні,

інноваційні. Незважаючи на значну кількість публікацій, аналіз програм підтримки малого підприємництва в аспекті інноваційного розвитку Українського Причорномор'я досліджено недостатньо.

Мале підприємництво потребує державної підтримки та створення сприятливих умов існування, бо має слабкі та вразливі особливості, обумовлені самою природою цього сектору економіки. Підтримка малого підприємництва належить до пріоритетів держави, зокрема це визначено в Законах України «Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні», «Про державну підтримку малого підприємництва», урядовій програмі економічних реформ на 2010 – 2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава». Одним з важливих інструментів реалізації на обласному рівні державної політики щодо підтримки малого підприємництва та інвестиційно-інноваційної стратегії є регіональні програми розвитку малого підприємництва. У регіонах Українського Причорномор'я - Херсонській, Одеській, Миколаївській областях та АР Крим, розроблені та діють Програми підтримки й розвитку малого підприємництва (далі – Програми) на період 2011 – 2012 роки.

Мета і задачі статті. З метою досягнення найбільшої результативності в застосуванні програмно-цільового методу планування у реалізації підтримки та розвитку малого підприємництва, як потенційно потужної сили формування інноваційної складової економіки цих регіонів й впровадження науково-технічної та інноваційної політики різних рівнів управління, у статті означені Програми розглянуто у розрізі відповідності їх структури та змісту нормативним документам та перспективі інноваційного розвитку регіонів.

Методологія дослідження ґрунтується на аналізі існуючих теоретичних методик і практики формування та реалізації регіональних програм розвитку малого підприємництва.

Об'єктивний аналіз структури, змісту, інформаційної наповненості та взаємоузгодженості Програм з іншими нормативними документами, як і рівня інноваційної активності вітчизняних малих підприємств, є необхідною передумовою для розробки адекватної соціально-економічної та інноваційної політики і програм розвитку, визначення економічного та інноваційного потенціалу малих підприємств в контексті сталого розвитку України, що визначає актуальність теми дослідження.

Виклад основного матеріалу дослідження. Відповідно до Закону України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» [1], державна політика розвитку малого підприємництва на місцевому рівні реалізується шляхом впровадження відповідних регіональних та місцевих програм [2], [3], [4], [5], (табл. 1). Крім того, в Україні діють інші нормативно-правові акти [6], [7], [8], [9], [10], які спрявано на вирішення проблем формування та реалізації регіональних програм розвитку малого підприємництва.

Програма розвитку малого підприємництва являє собою узгоджений за ресурсами, виконавцями і термінами реалізації комплекс заходів (підпрограм, проектів), націлених на створення правових, фінансових, соціально-економічних,

організаційно-господарських та інших умов розвитку малого підприємництва в регіоні. Головна мета Програми полягає у спрямуванні дій центральних, регіональних та місцевих органів державної виконавчої влади, суб'єктів малого підприємництва, об'єднань і спілок підприємців, а також установ ринкової інфраструктури на концентрацію фінансових, матеріально-технічних, інших державних і місцевих ресурсів, виробничого і наукового потенціалу, ресурсів суб'єктів господарювання для створення і підтримки сприятливих умов розвитку малого підприємництва, формування і впровадження ефективно-ї державно-громадської системи його обслуговування, підтримки і захисту.

Таблиця 1

Нормативно-правова база підтримки та розвитку малого підприємництва Українського Причорномор'я

№ з/п	Назва програми	Координатор виконання програми	Рішення, яким затверджена програма	Термін дії програми
1	Регіональна програма розвитку малого підприємництва в Херсонській області на 2011 -2012 роки	Головне управління економіки обласної державної адміністрації	Рішення обласної ради від 21 січня 2011 року № 80	2011 - 2012 роки
2	Програма підтримки малого підприємництва у Миколаївській області на 2011-2012 роки	Головне управління економіки обласної державної адміністрації	Рішення обласної ради від 25 березня 2011 року № 4	2011 - 2012 роки
3	Програма підтримки малого підприємництва в Одеській області на 2010-2012 роки	Головне управління економіки обласної державної адміністрації	Рішення обласної ради від 10 вересня 2010 року № 1166-V (зміни від 28.10.2011 р. № 263-VI)	2010 - 2012 роки
4	Програма підтримки та розвитку підприємництва в Автономній Республіці Крим на 2011-2012 годы	Міністерство економіки АРК	Постанова Верховної Ради Автономної Республіки Крим 28.12.2010 № 171-6/10	2011 - 2012 роки

Кожна регіональна програма розвитку малого підприємництва повинна відображати особливості відповідного періоду становлення сектору малого бізнесу з урахуванням загальнодержавних пріоритетів, а також виконувати

специфічні завдання щодо створення найбільш сприятливих умов для розвитку підприємництва в певному регіоні на конкретному етапі. Для того, щоб регіональні програми були дієвими і конструктивними, вони повинні бути тісно пов'язаними зі стратегією соціально-економічного розвитку регіону, містити чітко визначену мету, досяжні цілі, пріоритетні напрямки і механізми, мати фінансове забезпечення.

З метою якісної розробки і реалізації цих програм Державним комітетом України з питань регуляторної політики та підприємництва у відповідності зі своїми функціональними завданнями визначено загальні вимоги до формування та реалізації регіональних програм підтримки малого підприємництва, що відображено у Методичних рекомендаціях.[11,12]

Основні етапи формування програми розвитку малого підприємництва в регіоні розділено на п'ять взаємопов'язаних блоків: організаційний, інформаційно-аналітичний, змістовний, ресурсний, контролюючий. (рис.1)

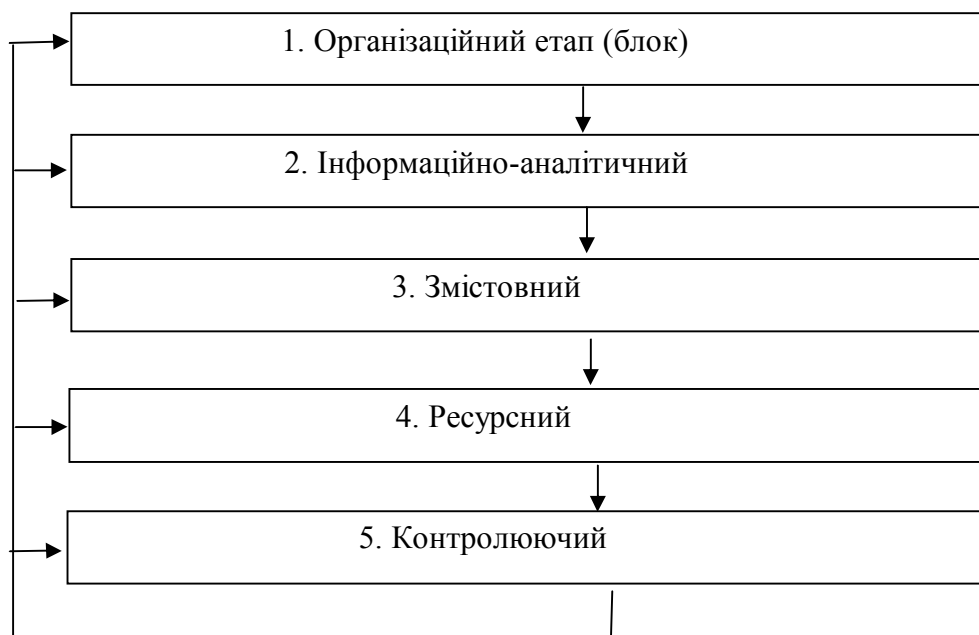

Рис.1. Основні етапи формування програм розвитку та підтримки малого підприємництва в регіоні

Організаційний блок описує процес організації розробки та затвердження регіональної програми. Основну роль відіграють процеси обміну даними, інформацією, пропозиціями між координаційною робочою групою, виконавчим органом регіональної програми, установами інфраструктури підтримки малого підприємництва та громадськими об'єднаннями підприємців. В результаті складного, багатоступінчатого процесу формується проект регіональної програми, яка виноситься на публічне обговорення, узгодження та затвердження.

Інформаційно-аналітичний блок складається з інформаційної бази даних (даних органів державної статистики, різного роду звітів структурних підрозділів місцевих органів виконавчої влади, а також різних досліджень, проведених науковими установами, соціологічними інститутами) та аналітичного модуля, де в результаті SWOT-аналізу визначається перелік позитивних факторів розвитку малого підприємництва, на які необхідно направити зусилля, а також перелік позитивних можливостей, завдяки яким можна подолати слабкі сторони і уникнути загроз. Основним елементом аналітичного модуля є спільна мета, пріоритетні напрями і головне завдання регіональної програми розвитку малого підприємництва.

У змістовному блоці ключовим елементом є заходи, розподілені по пріоритетним напрямкам розвитку малого підприємництва відповідно до поливаріантної матрици заходів. Виходячи з того, що програмно-цільовий метод управління вимагає узгодження цілей, заходів, ресурсів та їх оцінки, регіональна програма повинна бути комплексною системою взаємопов'язаних і економічно доцільних заходів, що мають ресурсне забезпечення. Слід зауважити, що ієрархічна структура цілей на нижніх рівнях складається із заходів, які повинні бути спрямовані на досягнення загальнодержавних пріоритетів, визначених на найближчу перспективу чинним законодавством, а також Президентом України і урядом в останніх актах і дорученнях.

Важливим блоком розробки регіональної програми є її ресурсне забезпечення, а саме розрахунок його обсягів та джерел, до складу яких входять фінансові, матеріально-технічні, інформаційні та кадрові ресурси, що в комплексі дозволять сформувати систему ресурсного забезпечення регіональних програм розвитку малого підприємництва.

Відповідно задачам аналізу та дослідницько-інформаційним можливостям для обстеження доступними є другий, третій, та частково четвертий блоки.

Як зазначено вище, структура та зміст програм формується відповідно до методичних рекомендацій [11,12], елементами Програми можуть бути як заходи, так і цільові проекти або підпрограми.

У Методичних рекомендаціях «Державного комітету України з питань регуляторної політики та підприємництва від 2004 року» [11] у складі програми запропоновано такі розділи:

- характеристика програми - заповнюється у відповідності до типової табличної форми — додаток 1 рекомендацій;
- стан і аналіз проблем малого підприємництва в регіоні; головна мета програми і очікувані результати;
- впорядкування нормативно-правового регулювання підприємницької діяльності;
- фінансово-кредитна та інвестиційна підтримка;
- ресурсне та інформаційне забезпечення, формування інфраструктури підтримки підприємництва;
- інноваційні проекти та пілотні програми.

У відповідних Методичних рекомендаціях від 2008 року [12] розділ «Інноваційні проекти та пілотні програми» вилучено і замінено на «Цільові проекти та пілотні програми».

Аналіз структури та змісту Програм чотирьох регіонів Українського Причорномор'я з точки зору відповідності їх рекомендаціям Держкомітету України з питань регуляторної політики та підприємництва показав наступне, (табл.2).

Таблиця 2

Аналіз структури та змісту Програм підтримки малого підприємництва

Найменування змістовної частини програми	Регіон Українського Причорномор'я			
	Одеська область	АР Крим	Миколаївська область	Херсонська область
Характеристика програми	відсутня	відсутня	Дана не в повній мірі ¹ (Розділ 1)	Дана не в повній мірі ² (Розділ 1)
Рейтингова експертна бальна оцінка	0	0	2	3
Стан і аналіз проблем малого підприємництва в регіоні; головна мета програми і очікувані результати	Аналіз надано дуже стисло, відсутній ряд цільових показників розвитку малого підприємництва. (Розділ 1 Програми) Мета (Розділ 2) Перелік завдань і заходів Програми та результативні показники (Розділ 4) та очікувані результати (Розділ 9 паспорту Програми)	Наведено стисло характеристику та мету (Розділи 2,3 Програми)	Надано стисло характеристику та аналітичний ілюстративний матеріал, мету та очікувані результати (Розділ 3 Програми)	Надано мету програми, стислий аналіз стану малого підприємництва та ілюстративний матеріал (Розділи 1 та 2.1 Програми); очікувані результати (Розділ 6)
Рейтингова експертна бальна оцінка	1	2	3	3
Впорядкування	Розділ	У розділі 2 Про-	Розділ відсу-	У розділі про-

нормативно-правового регулювання підприємницької діяльності	відсутній, але напрями діяльності та конкретні заходи (6 заходів) надано у додатку	грамми наведено стислий аналіз та конкретні заходи (7 заходів) наведено у додатку	тній, але необхідність забезпечення подальшого впровадження регуляторної політики декларується в основних напрямках діяльності та конкретні заходи (11 заходів) надані у додатку	грамми (Розділ 2.3) надано аналіз та конкретні заходи (15 заходів) надано у додатку
Рейтингова експертна бальна оцінка	1	3	2,5	4
Фінансово-кредитна та інвестиційна підтримка	Розділ відсутній, але напрями діяльності та конкретні заходи (5 заходів) надано у додатку	Фінансово-кредитній та інвестиційна підтримці посвячено 2 главу Програми та конкретні заходи (10 заходів) надано у додатку	Розділ відсутній, але необхідність забезпечення подальшого впровадження фінансово-кредитної підтримки декларується в основних напрямках діяльності (Розділ 3) та конкретні заходи (7 заходів) надано у додатку	У розділі програми (Розділ 2.2) надано аналіз та конкретні заходи (12 заходів) надано у додатку
Рейтингова експертна бальна оцінка	1	3	2,5	4
Ресурсне та інформаційне забезпечення,	Розділ відсутній, але напрями	Питанню посвячено 3 главу Програми, де, окрім	Розділ відсутній, але напрями	У розділі програми (Розділ 4) наведено

формування інфраструктури підтримки підприємництва	діяльності та конкретні заходи (6 заходів) надано у додатку Програми	того, розглядається проблема підвищення кваліфікації кадрів. Конкретні заходи (25 заходів) надано у додатку Програми	діяльності та конкретні заходи (13 заходів) надано у додатку Програми	аналіз та конкретні заходи (18 заходів) наведено у додатку Програми
Рейтингова експертна бальна оцінка	1	4	2	4
Інноваційні або цільові проекти та пілотні програми	Розділ відсутній У додатках є посилання на деякі проекти ³	Розділ відсутній У додатках є посилання на деякі проекти ⁴	Розділ відсутній У додатках є посилання на деякі проекти ⁵	Розділ відсутній У додатках є посилання на деякі проекти ⁶
Рейтингова експертна бальна оцінка	0	0	0	0
Додатково: інноваційна складова:				
Аналіз інноваційної діяльності малих підприємств;	---	---	---	---
Інформація по об'єктах інноваційної інфраструктури	---	Частково (Додаток 3)	Частково (Розділ 1)	Ндано у повній мірі (Розділ 1)
Інформація по інноваційних проектах та впровадженню інновацій	---	---	---	---
Рейтингова експертна бальна оцінка	0	0,5	0,5	1
Усього балів	4	12,5	12,5	19

Посилання з таблиці:

¹ Відсутні деякі фактичні показники, як то: дата затвердження програми, найменування і номер відповідного нормативного акта; перелік територій, які відносяться до: зон інвестиційної привабливості - територій пріоритетного розвитку — єврорегіонів; по кількості об'єктів інфраструктури підтримки малого підприємництва надано лише загальну їх кількість; перелік проектів і підпрограм та їх виконавці; не вказано вартість програми — обсяги коштів, необхідних на фінансування заходів, тощо.

² Відсутні деякі фактичні показники, як то: дата затвердження програми, найменування і номер відповідного нормативного акту; перелік проектів і підпрограм та їх виконавці.

³ Створення та забезпечення діяльності бізнес-центру північних районів Одеської області (у м. Котовськ); Реалізація проекту міжнародної технічної допомоги «Розвиток кластерів та бізнес-інфраструктури в транскордонному вимірі»; Проведення регіонального конкурсу інвестиційних бізнес-проектів.

⁴ Сприяння реалізації проекту "гаряча лінія" по наданню безкоштовних консультаційних послуг підприємцям АРК щодо питань ведення підприємницької діяльності; ведення бази даних інвестиційних пропозицій (проектів).

⁵ Створення на базі національного природного парку «Бузький Гард» туристично-рекреаційного кластеру. Розроблення обласної програми-супроводу з надання рекреаційним територіям Коблевської сільської ради Березанського району статусу курорту місцевого значення. Реалізація проекту Європейського Союзу та Програми розвитку ООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду».

⁶ Реалізація проекту «Українська ініціатива»; сприяння реалізації проектів з проведення стажування за кордоном управлінських кадрів для сфери підприємництва

Отже, кожна програма містить більш-менш детальний аналіз стану розвитку малого підприємництва в регіоні та визначення основної проблеми, на розв'язання якої вона спрямована. У програмах знайшли відображення: головна мета та основні завдання виконання програм, у деяких програмах виділені основні пріоритетні напрями діяльності. Але Програми не в повній мірі відповідають вимогам методичних рекомендацій щодо їх розробки. Це особливо стосується структури та інформаційної наповненості програм та інноваційному аспекту діяльності малих підприємств, стимулюванню та підтримці інновацій.

Висновки та пропозиції

Аналізуючи стан регуляторної політики держави щодо підтримки малого підприємництва, можна констатувати недостатній нормативно-правовий фундамент, її декларативний характер, відсутність цілісного, науково і економічно обґрунтованого ефективного механізму формування, а також неузгодженість дій центральних і місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

Вразливим місцем регуляторної політики держави є недостатність коштів на її реалізацію. Складність проблеми полягає в тому, що єдиним замовником і

виконавцем регіональних програм розвитку малого підприємництва є держава і його інститути. Як результат, державна регіональна підтримка суб'єктів малого підприємництва має диспропорційний характер у різних регіонах України, а також в деяких випадках спостерігаються навіть негативні тенденції за основними цільовими показниками виконання регіональних програм підтримки розвитку малого підприємництва. Формування регіональних програм і комплексу заходів щодо їх реалізації відбувається без попереднього аналізу досвіду та існуючої теоретико-методологічної основи. Це призводить до того, що ефективність регіональних програм є невисокою.

У кожній програмі проголошується необхідність підвищення добробуту і конкурентоспроможності регіонів й національної економіки на підставі інноваційної діяльності, але інноваційна складова відображена фактично на декларативному рівні, без проведення спостережень та моніторингу інноваційної активності малого бізнесу, реальної підтримки та стимулювання суб'єктів малого підприємництва цієї сфери. Основними чинниками, що перешкоджають впровадженню інновацій, на наш погляд є: невизначеність економічної вигоди, нерозвиненість інфраструктури, недосконалість нормативно-правової бази, брак інформації про ринки збуту, висока вартість нововведень, низький попит на нові товари, нестача коштів, низький інноваційний потенціал малих підприємств тощо. На нашу думку, основним стримуючим чинником все ж слід вважати відсутність в українському виробничому бізнесі мотиваційних умов для створення і підтримки повноцінного інноваційного попиту.

З метою досягнення найбільшої результативності в застосуванні програмно-цільового методу планування у реалізації підтримки та розвитку малого підприємництва, як потенціально потужної сили формування інноваційної складової економіки цих регіонів й впровадження науково-технічної та інноваційної політики різних рівнів управління, вважаємо за доцільне вжити такі першочергові заходи й рекомендації щодо розробки та більш ефективної реалізації Програм підтримки та розвитку малого підприємництва Українського Причорномор'я:

- ініціаторам розробки, координаторам регіональних Програм взяти за основу їх планування й реалізації системний та комплексний підходи, дотримуватися вимог Методичних рекомендацій [11,12], дотримуватися відповідності результатів запланованим заходам;

- створення на державному і регіональному рівнях більш сприятливих умов реалізації інноваційної діяльності та впровадження інноваційних ініціатив суб'єктами малого підприємництва, зокрема, створення умов зацікавленості крупного бізнесу в співпраці з малим в сфері науково-технічного прогресу та інновацій;

- включення інноваційних програм в класифікацію державних цільових програм за спрямованістю;

- формування довгострокових цільових програм здійснювати на основі визначених пріоритетів науки і техніки, інноваційного розвитку, викладених у за-

конах України, стратегічних і програмних документах Кабінету Міністрів України, стратегіях розвитку видів економічної діяльності міністерств і відомств, стратегіях соціально-економічного розвитку регіонів;

- введення статистичної звітності про стан виконання державних цільових програм та інноваційних програм і законодавче закріплення повноважень органу центральної виконавчої влади з питань статистики у сфері реалізації регіональних програм.

- формування і поширення на електронних і паперових носіях бази даних (каталоги) про інноваційні проекти і програми за пріоритетними напрямками економічного розвитку кожного економічного регіону та інвестиційних проектів, спрямованих на забезпечення розвитку експортоорієнтованого виробництва та випуску імпортозамінної вітчизняної продукції, для залучення вітчизняних та іноземних інвестицій. Наприклад, при Одеській Облдержадміністрації розроблено і введено в дію електронний реєстр пропозицій інноваційно-інвестиційних проектів, спрямованих на вирішення проблем регіону у різних сферах його діяльності;

- розроблення програми «Підтримка розвитку ділової спроможності українських малих підприємств в інноваційній сфері» щодо розбудови загальнонаціональної мережі консультативних, інформаційних і навчальних послуг для малих підприємств, у т. ч. послуг on-line, а також загальнонаціональної мережі бізнес-інкубаторів з метою організації підтримки бізнесу в Україні у напрямках: надання рекомендацій владним і підприємницьким структурам з розвитку МП, консультативно-методологічної підтримки з експортно-інвестиційної діяльності та залучення іноземних інвестицій, підвищення обізнаності МП щодо інтернаціоналізації бізнесу в країні, ін.;

- визначення взаємної відповідальності замовників і виконавців за виконання і досягнення цільових показників програм;

Реалізація цих заходів та пропозицій сприятиме розвитку малого підприємництва, зокрема в інноваційній сфері, формуванню інноваційної моделі економіки, підвищення рівня наукоємності та прискорення розвитку високотехнологічних галузей, нарощення випуску імпортозамінної конкурентоспроможної вітчизняної продукції.

Література

1. Закон України “ Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України ” №1602-III від 23.03.2000р. : [Електронний ресурс]. □ Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1602-14>

2. Програма підтримки малого підприємництва в Одеській області на 2010-2012 роки : [Електронний ресурс]. □ Режим доступу: <http://gue.odessa.gov.ua/Main.aspx?sect=Page&IDPage=28819&id=106>

3. Програма підтримки та розвитку малого підприємництва в Автономній Республіці Крим на 2011-2012 роки [Електронний ресурс]. □ Режим доступу:

<http://www.rada.crimea.ua/act/9863>

4. Програма підтримки малого підприємництва у Миколаївській області на 2011-2012 роки [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.oga.mk.ua/publication/content/4317>

5. Регіональна програма розвитку малого підприємництва в Херсонській області на 2011 -2012 роки [Електронний ресурс]. □ Режим доступу: <http://www.oda.kherson.ua/uk/frontend/page/26/pidpriyemnictvo>

6. Закон України «Про державні цільові програми» :№1621-IV від 18.03.2004р.: [Електронний ресурс]. □ Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1621-15>

7. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку розроблення та виконання державних цільових програм» №106 від 31.01.2007 р. Електронний ресурс]. □ Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/106-2007-%D0%BF>

8. Закон України Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні від 21.12.2000 №2157-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2157-14>.

9. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2015 року» від 21.07.2006 №1001 [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

10. Закон України «Про державну підтримку малого підприємництва» № 2063-III від 19.10.2000 р.: [Електронний ресурс]. □ Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2063-14>

11. Методичні рекомендації щодо формування і реалізації регіональних програм розвитку малого підприємництва – К.:Державний Комітет України з питань регуляторної політики та підприємництва.- 2004 р.

12. Методичні рекомендації щодо формування і реалізації регіональних програм підтримки малого підприємництва від 04.06.2008р. №67 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [kyiv-obl.gov.ua/content/inner.../1280834268_1_male_p-vo_zakon.pdf](http://www.kyiv-obl.gov.ua/content/inner.../1280834268_1_male_p-vo_zakon.pdf)

Abstract

Kurnosova A.V., Lazareva E.V.

Analysis program support small business innovation development in aspect of regions Ukrainian Black Sea area.

Small enterprise development Programs of Ukrainian Black Sea area are considered according to their structure and subject of matter the normative documents and prospects of innovative development on the regions. Offered measures relative to adjustment of structure and subject matter of Programs considering a perfection of small enterprise state support, socio-economic and innovative politics of regions in the context of sustainable development of Ukraine.